

## NAGRADA FRANCETA ŠTIGLICA ZA ŽIVLJENJSKO DELO NA PODROČJU FILMSKE IN TELEVIZIJSKE REŽIJE

### NADJA VELUŠČEK

Nadja Velušček je v desetletjih kontinuiranega ustvarjanja slovenski in evropski prostor obogatila z dragocenim, svojstvenim pogledom.

Njen pogled je pronicljiv pogled ustvarjalke, ki pripoveduje svet iz periferije. To je pogled, ki je zaradi vztrajanja pri svoji specifični poziciji in identiteti na samozavesten način osvobojen gravitacijske teže filmskih in zgodovinskih centrov.

Nadja Velušček je (v soavtorstvu z Anjo Medved) med drugim ustvarila odmevne dokumentarne filme, kot so *Moja meja*, *Trenutek reke*, *Mesto na travniku* in *Vžgano v spominih*. V svojem delu se kot dokumentaristka in arhivarka zanima za zgodovino goriške regije, kot se je zapisala v ljudeh: v njihovih pogledih, telesih, spominih; v tem, kako so se oblikovale njihove usode in prostor, v katerem prebivajo.

Njeno ustvarjanje zaznamuje neakademski pristop k mediju filma. Najpomembnejša prvina tega pristopa je sposobnost prisluhniti, poslušati, dovoliti spominu, da se izlušči. S svojimi protagonisti je preživela ogromno časa, ki ni zabeležen na kameri. Ta čas je investicija, ki je omogočila, da je nastajal - in še naprej nastaja - posneti arhiv, zakladnica dragocenih osebnih pričevanj.

Dokumentarni filmi, ki so nastajali skozi desetletja, so fragmenti te zakladnice; in vendar je vsak tudi celovit, zaokrožen portret specifičnega prostora in vanj vtkanih usod.

Filmi Nadje Velušček nosijo v sebi vse naštetе kvalitete njenega dela: svojevrsten, pronicljiv pogled; oseben, subjektiven pristop; uvid v temeljito raziskane zgodovinske procese, zrcaljene v usodah lokalnih ljudi.

Mnogo filmov Nadje Velušček je nastajalo mimo ali pa na robu institucionalne podpore. To, kar je omogočilo njihovo nastajanje, je bila avtoričina vztrajna ljubezen do filmskega medija, ki jo je gojila od začetkov Kinoateljeja v Gorici; in njena vztrajna ljubezen do krajev in prebivalcev regije z obeh strani vedno na novo začrtane meje. Specifična identiteta teh krajev in ljudi je skozi filme Nadje Velušček dobila svoj obraz, svoj glas, svoj izraz.

Z besedami avtorice:

*»Zanimivo je snemati ljudi, ki nikoli niso napisali svojih  
spominov in jih tudi ne bodo, čeprav bi bile njihove  
zgodbe lahko roman ali film.*

*Preprosto usedem se pred nekoga, ki ima za seboj  
dolgo življenje, in ga prosim, naj mi pove, kaj je videl.*

*Spomini so del nas, ne moremo se jim izogniti, lahko se  
z njimi le soočimo in jih spoštljivo povemo drug  
drugemu. Bomo potem morda boljši ljudje.«*

Nagrada za življenjsko delo naj bo po eni strani poklon dosedanjemu ustvarjanju, pa tudi vzpodbuda avtorici, da nadaljuje s svojim dragocenim delom; po drugi strani pa bo ta nagrada, tako vsaj upamo, prijazno potrdilo ključnim institucijam, da jo pri tem delu - tudi in predvsem v prihodnosti - podpirajo.